

Har narkotikaanvändningen ökat bland ungdomar i Helsingfors?

Polisens uppfattning om narkotikaanvändningen och sociala mediers påverkan på narkotikaanvändningen bland ungdomar i Helsingfors

Camilla Granqvist

02/2021

Författare	Examen	
Camilla Granqvist	Polis (YH)	
Publikationens namn	Offentlighetsgrad	
Har narkotikaanvändningen ökat bland ungdomar i Helsingfors? – Polisens uppfattning om narkotikaanvändningen och sociala mediers påverkan på narkotikaanvändningen bland ungdomar i Helsingfors	Offentlig	
Handledare	Lärdomsprovets form	
Christian Romberg, Sabina Jordan	Undersökande lärdomsprov	
Referat		
<p>Undersökningens huvudsakliga syfte är att ta reda på ifall polisens uppfattning skiljer sig från statistiken som visar att narkotikabrott som har begåtts av ungdomar har ökat under tidsintervallen 2015–2019 i Helsingfors. Det underliggande syftet är att ta reda på ifall sociala medier påverkar narkotikaanvändningen bland ungdomar i Helsingfors.</p> <p>Undersökningen är fenomenografisk och därmed kvalitativ. Jag har samlat in undersökningsmaterialet genom halvstrukturerade intervjuer med tre poliser från Helsingfors polisinspektion för att få svar på mina undersökningsfrågor. Vid bearbetningen av materialet användes innehållsanalys som metod.</p> <p>I undersökningens teorikapitel behandlas teoretiska perspektiv beträffande ungdomar. Förutom ungdomar behandlas ungdomars utvecklingsstadier samt media- och narkotikakulturen bland ungdomar för att tydliggöra vilka faktorer som påverkar ungdomarnas utveckling och vilka faktorer som kan påverka den unga personen beträffande narkotikaanvändning.</p> <p>Resultatet med undersökningen visar att det finns ett mörkertal som inte syns i statistiken gällande narkotikaanvändningen bland minderåriga ungdomar i Helsingfors. Sociala medier har även en negativ effekt på den ökade narkotikaanvändningen. Enligt informanterna anser ungdomarna att narkotikaanvändningen har blivit mer socialt acceptabel. Ungdomarna är beredda att begå grova brott för att uppnå en viss status och för att tillhöra en viss grupp. För att kunna förebygga narkotikaanvändningen bland ungdomar är det främst föräldrarna som måste ta ansvar. Polisen samarbetar tätt ihop med den tredje sektorn och upplyser ungdomar om riskerna som narkotikan medför genom till exempel Keijo-projektet.</p>		
Sidantal	Månad och år då granskningen skett	Lärdomsprovets kod (OPS)
37 + 2 bilagor	Januari 2021	Yh2018LP
Nyckelord		
Ungdomar, narkotika, narkotikabrott, social media		

Tekijä		Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike
Camilla Granqvist		Polis (YH)
Julkaisun nimi		Julkisuusaste
Har narkotikaanvändningen ökat bland ungdomar i Helsingfors? – Polisens uppfattning om narkotikaanvändningen och sociala mediars påverkan på narkotikaanvändningen bland ungdomar i Helsingfors		Julkinen
Ohjaajat		Opinnäytetyön muoto
Christian Romberg, Sabina Jordan		Tutkimuksellinen opinnäytetyö
Tiivistelmä		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, eroaako poliisin näkemys tilastosta, joka näyttää nuorten huumausainerikosten lisääntyneen vuosina 2015–2019 Helsingissä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös selvittää, vaikuttaako sosiaalinen media nuorten huumausaineiden käyttöön Helsingissä.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimuksellisen osuuden toteuttamisessa on käytetty kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla kolmea poliisia, jotka työskentelevät Helsingin poliisilaitoksella. Materiaalin käsittelyvaiheessa menetelmänä käytettiin sisältöanalyysiä.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu nuoriin liittyvistä käsitteistä. Teoriaosuudessa avataan nuorten kehitysvaiheita, sosiaalisen median käyttöä sekä seikkoja, jotka voivat vaikuttaa nuorten huumausaineiden käyttöön.</p> <p>Tulokset osoittavat poliisien olevan sitä mieltä, että nuorten huumausaineiden käyttö on lisääntynyt vuosina 2015–2019 Helsingissä. Informanttien mukaan nuoret uskovat, että huumeiden käytöstä on tullut sosiaalisesti hyväksyttävämpää. Nuoret ovat valmiita tekemään vakavia rikoksia saavuttaakseen tietyn aseman tai kuulumaan tiettyyn ryhmään. Nuorten huumausaineiden käytön estämiseksi on vastuun ensisijaisesti oltava vanhemmilla. Poliisi tekee tiiviisti yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa ja tiedottaa nuoria huumeisiin liittyvistä riskeistä esimerkiksi Keijo-projektin kautta.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
37 + 2 liitettä	Tammikuu 2021	Yh2018LP
Avainsanat		
Nuoret, huumeet, huumausainerikos, sosiaalinen media		

Innehållsförteckning

1 INLEDNING.....	1
1.2 Syfte och frågeställning	2
1.3 Avgränsning	3
1.4 Centrala begrepp.....	4
1.5 Disposition.....	5
1.6 Tidigare forskning	6
2 MEDIA- OCH NARKOTIKAKULTUREN BLAND UNGDOMAR	7
2.1 Ungdomars utvecklingsstadier	7
2.1.1 Interaktionistiskt perspektiv.....	8
2.1.2 Utvecklingsekologiskt perspektiv	8
2.2 En låg tröskel för risktagande bland ungdomar	9
2.3 Mediakulturen bland ungdomar.....	10
2.3.1 Snapchat.....	10
2.3.2 Instagram	10
2.3.3 Wickr	11
2.4 Narkotikakulturen bland ungdomar	11
2.4.1 Keijo-projektet.....	13
2.5 Anmälda narkotikabrott bland ungdomar i Helsingfors	13
3 MATERIAL OCH METOD.....	14
3.1 Kvalitativ forskning.....	15
3.2 Fenomenografi som undersökningsansats	15
3.3 Hermeneutik	16
3.4 Materialinsamling.....	16
3.5 Bearbetning av materialet.....	17
3.6 Forskningsetik	18
3.7 Reliabilitet och validitet	19
4 RESULTAT	20
4.1 Mörkertalet som skiljer statistiken från polisens individuella uppfattning om ungdomarnas narkotikaanvändning i Helsingfors.....	20
4.2 Statusen bland ungdomar	21
4.3 Ungdomarnas hemmaförhållanden.....	22
4.4 Sociala mediers påverkan på ungdomarnas narkotikaanvändning	23
4.5 Förändring i narkotikakulturen	25
4.6 Förebyggande åtgärder	28
5 SAMMANFATTNING AV RESULTATET	30
6 SAMMANFATTNING OCH SLUTDISKUSSION.....	31

1 INLEDNING

Narkotikaanvändningen och problem relaterade till narkotika har ökat under det senaste årtiondet. Enligt enkäten Hälsa i skolan 2019 har nio procent av eleverna i grundskolan och 14 procent av gymnasiestuderande provat på olagliga droger åtminstone en gång i livet. (Rönkä & Markkula, 2020.)

Då narkotikaanvändningen kriminaliserades i Finland 1966 var syftet bland annat att på ett effektivt sätt visa gränserna för vad som är tillåtet och förbjudet (Hakkarainen m.fl., 2003, s.10, refererad i Meriluoto, 2020). Jämfört med 1960-talet lever dagens ungdomar i en mer globaliserad värld i vilken idéer och praxis kombineras från olika samhällen. Åsikter och attityder påverkas lätt via sociala medier. Nuförtiden träffar polisen allt oftare ungdomar som använder narkotika. (Tapio, 2019.) Enligt Raitasalo och Härkörens (2019) studie *Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen*¹ påverkas ungdomars uppfattning om och attityd mot narkotika speciellt av samhällseliga kulturförändringar. Det kan även konstateras att ungdomarnas inställning till narkotika i dagens samhälle är accepterande och dessutom har det blivit allt vanligare för ungdomar att prova på och använda narkotika. I och med de avslappnande attityderna har det diskuterats att till exempel cannabis skulle legaliseras. Ungdomar har ifrågasatt hälsoriskerna när det gäller till exempel alkohol, och anser att cannabis är mindre skadligt för hälsan. (Raitasalo & Härkönen, 2019.)

Det som väckte mitt intresse för ämnet var nyheter om ungdomars narkotikamissbruk och dess ökning i Finland. Min undersökning är viktig, eftersom det inte har gjorts tidigare undersökningar med exakt samma syfte och avgränsning. Speciellt kunskapen som undersökningen medför är nyttig för flera olika parter så som polisen, socialmyndigheten, skolorna och speciellt ungdomarnas vårdnadshavare. Socialmyndigheten kan ha nytta av min undersökning för att få en klarare bild av situationen beträffande ungdomarnas narkotikaanvändning i Helsingfors. *Ankarverksamheten* (finska Ankkuri) är en multiprofessionell verksamhetsmodell som riktar sig till unga brottslingar och parter i närståendevård. Inom Ankarverksamheten strävas det efter att på ett förebyggande sätt ingripa i personers livssituation innan brottsspiralen kommer igång. (Rådet för brottsförebyggande, 2020). Med hjälp av undersökningens resultat kan man inom hela förebyggande verksamheten kartlägga situationen bättre i Helsingfors.

¹ Ungdomarnas narkotikaanvändning och spelande med pengar. (egen översättning)

Min hypotes är att narkotikaanvändningen har ökat bland ungdomar i Helsingfors. Jag grundar min hypotes på mina egna erfarenheter då jag utförde min praktik vid Helsingfors polisinspektion. Min hypotes är även att sociala medier är en av de underliggande faktorerna till den ökade narkotikaanvändningen bland ungdomar i Helsingfors. Min hypotes förklaras närmare i undersökningens teorikapitel.

Den ökade trenden kring sociala medier är ett relativt nytt fenomen, vilket betyder att det inte finns så mycket forskning kring sociala medier och hur det påverkar ungdomarnas narkotikaanvändning. Jag har valt att undersöka ungdomar som är mellan 15 och 17 år. Orsaken till detta är att sociala medier kan anses vara populärt inom denna åldersgrupp. Sociala medier utvecklas snabbt och det uppkommer konstant nya och förbättrade applikationer och nätsidor som ersätter de gamla. Forskning behövs därför hela tiden inom detta område. (Fagerholm & Lassfolk, 2016.) Sociala medier kan anses ha både en positiv och negativ inverkan på ungdomarnas utveckling och sociala färdigheter. Föräldrar och skolor är nödvändigtvis inte medvetna om vilka nätsidor ungdomar besöker och därmed kan det finnas en brist i vuxnas och ungdomarnas förståelse för varandra.

Resultatet som erhållits i undersökningen är avsett att vara användbart när det gäller att vidta åtgärder beträffande ungdomars narkotikamissbruk, men också för den förebyggande verksamheten. Jag vill också upplysa Helsingfors polisinspektion och andra myndigheter om sociala mediers påverkan på ungdomarnas narkotikaanvändning, så att de i fortsättningen eventuellt skulle kunna rikta sina resurser för att åtgärda och förebygga problemet. Jag har valt att använda mig av en kvalitativ forskningsmetod och vidare har jag samlat in empiriskt² material genom halvstrukturerade intervjuer med tre poliser.

1.2 Syfte och frågeställning

Undersökningens huvudsakliga syfte är att ta reda på ifall polisens uppfattning skiljer sig från statistiken som visar att narkotikabrott som har begåtts av ungdomar har ökat under tidsintervallen 2015–2019 i Helsingfors. Det underliggande syftet är att ta reda på ifall

² Empiri är datainsamling genom vetenskapliga undersökningar av verkligheten, som till exempel materialet som erhålls av intervjuer.

sociala medier påverkar narkotikaanvändningen bland ungdomar i Helsingfors. Jag har gjort en statistikjämförelse mellan åren 2015–2019 och misstänkta som då har varit mellan 15–17 år gamla. Jag har använt mig av polisens databas PolStat³ för att få den statistik jag behöver i undersökningen.

Mina undersökningsfrågor lyder på följande sätt:

1. Finns det ett mörkertal som skiljer statistiken från polisens individuella uppfattning om ungdomarnas narkotikaanvändning i Helsingfors och på vilka grunder motiverar de sin uppfattning?
2. Anser polisen att sociala medier påverkar ungdomarnas narkotikaanvändning i Helsingfors?
3. Vilka metoder kunde myndigheterna använda sig av för att åtgärda och förebygga narkotikaanvändningen bland ungdomar i Helsingfors?

1.3 Avgränsning

Jag har valt att inte behandla ungdomarnas behov av vård, utan jag kommer att istället behandla statistik som jag på basis av polisens register utgår ifrån, och med hjälp av statistiken skapa diskussion kring det eventuella mörkertalet som statistiken inte visar. Jag vill producera kunskap om situationen gällande narkotikaanvändningen bland ungdomar i Helsingfors och lyfta fram det eventuella mörkertalet. Eftersom mitt syfte delvis är att ta reda på om det finns ett mörkertal inom de anmälda narkotikabrotten, kommer jag att intervjua endast poliser.

För att inte göra undersökningen allt för bred avgränsar jag min undersökning så att jag inte tar ställning till vilken typ av narkotika som används. Jag inkluderar inte heller alkoholrelaterade brott eller undersöker kön på de personer som begår narkotikabrott. Brottsrubriceringarna som jag har valt att studera är *straffbart bruk av narkotika*,

³PolStat är polisens databas som innehåller information om informationstekniska informationssystem. PolStat tjänar polisens kärnfunktioner, ekonomi- och personalhantering och separata informationsanvändare. Den tillhandahåller statistik och rapporter om till exempel brott och antalet varningsuppgifter och polisens arbetstid, ekonomi och personal. Teamet som hanterar det nationella polisresultatinformationssystemet PolStat är en del av forsknings- och utvecklingsavdelningen vid polisyrkeshögskolan.

narkotikabrott samt *grovt narkotikabrott*. Även om statistiken visar att de anmälda narkotikabrotten har ökat, kommer jag inte att behandla de ekonomiska effekterna för samhället. Undersökningen är begränsad till Helsingfors, då den i annat fall skulle bli allt för omfattande. Jag har valt att studera åren 2015–2019, eftersom fem år räcker till att visa ifall det har skett någon förändring i statistiken, men det blir ändå inte allt för omfattande och brett.

Det finns otaliga kanaler på sociala medier och därmed avgränsar jag min undersökning så att jag väljer de mest kända sociala medierna bland ungdomar, som Instagram och Snapchat. Eftersom undersökningen baserar sig på narkotika och dess användning har jag valt att behandla kommunikationstjänsten Wickr som används ofta till att förmedla narkotika. Jag har valt att inte behandla Tor-nätet, eftersom syftet med min undersökning riktar sig mot sociala medierna där narkotika förmedlas åt andra.

1.4 Centrala begrepp

I detta kapitel förklaras de mest väsentliga begreppen i undersökningen. Detta görs för att göra undersökningen mer lättbegriplig. De definierade begreppen är *ungdom*, *narkotika*, *narkotikabrott* och *social media*.

Ungdom är ett svårdefinierat begrepp som kan uppfattas olika av människor. Enligt verket *ungdomar & unga vuxna – utveckling och livsvillkor* skriven av Philip Hwang, Ann Friséen och Björn Nilsson (2018) inleds tiden som ungdom och ung vuxen vid omkring 12 års ålder och fortsätter upp till 30 års ålder. Första delen av denna period, mellan ungefär 12 och 19 års ålder, kallas vanligtvis för *ungdomstiden* och åren mellan cirka 20 och 30 års ålder för *de unga vuxenåren*. (Hwang, et al, 2018, s. 11–12.)

Begreppet *narkotika* fungerar som objektet för hela undersökningen och därmed är det väsentligt att definiera begreppet redan i detta skede. Med narkotika menas det som listas i Finlands narkotikalag (373/2008 §3 mom.5):

- a) ämnen, preparat och växter som ingår i förteckningarna I–IV i 1961 års allmänna narkotikakonvention,
- b) ämnen och preparat som ingår i förteckningarna I–IV i 1971 års konvention om psykotropa ämnen,

c) ämnen om vars innefattande i kontrollen det beslutas i enlighet med rådets beslut 2005/387/RIF om informationsutbyte, riskbedömning och kontroll avseende nya psykoaktiva ämnen,

d) kat (*Catha edulis*), kaktusväxter innehållande meskalin samt *Psilocybesvampar*, och e) ämnen som används i drogsyfte, när de är farliga för hälsan och har anmälts för att innefattas i kontrollen i enlighet med det beslut av rådet som anges i underpunkt c eller är positionisomerer av sådana ämnen eller när de till sina farmakologiska egenskaper är en läkemedelssubstans som kan likställas med narkotika.

Narkotikabrott innebär den olagliga tillverkningen, odlingen, spridningen, förmedlingen, säljningen, innehavet eller anskaffningsförsöken av narkotika. Till narkotikabrott hör också import och export av narkotika, eller att något av dessa försöker göras, men utan resultat. Narkotikabrott klassas som grovt om det är fråga om synnerligen farlig narkotika, det strävas efter en avsevärd ekonomisk vinning, brottet begås i en kriminell sammanslutning avsedd för att begå narkotikabrott eller flera människors liv eller hälsa utsätts för allvarlig fara eller narkotika sprids till minderåriga personer. Straffbart bruk av narkotika innebär att narkotika brukas eller någon innehar en liten mängd narkotika. Straffbart bruk av narkotika blir även aktuellt då en liten mängd av narkotika försöker anskaffas. (Strafflag. Finlex. 1889/39.) I denna undersökning kommer jag att behandla brottsrubriceringarna *narkotikabrott*, *grovt narkotikabrott* och *straffbart bruk av narkotika* som finns i Strafflagens 50 kapitlets första och andra paragraf.

Social media kan beskrivas som en relativt ny kategori av Internet-sidor och tjänster som baserar sig på användarnas deltagande. Innehållet på tjänsterna skapades av dess användare. Till de vanligaste sociala medierna hör Facebook, Instagram och Snapchat, men det finns många fler utöver dessa. I de flesta fall fungerar tjänsterna även som ett kommunikationsmedel mellan användarna. Användarna kan publicera innehåll både offentligt och skicka privata meddelanden till andra användare. Sociala medier upprätthålls huvudsakligen av företag inom privata sektorn, och det debatteras kring om myndigheter har tillräckliga verktyg att granska innehållet på sociala medier. På många plattformar är det lätt att lägga upp material med falsk identitet eller anonymt. Detta gör en del av plattformarna lukrativa som kommunikationsverktyg för kriminell verksamhet som till exempel narkotikaförsäljning. Möjligheten till anonymitet gör myndigheternas arbete mot narkotika ytterligare svårare. (Olsson, et al, 2017, s. 14–18.)

1.5 Disposition

Denna undersökning är indelad i sex kapitel. I första kapitlet förklaras ämnesvalet och vad syftet med undersökningen är. I andra kapitlet skrivs om teorin som berör undersökningen och som är till hjälp för att man lättare skall förstå vad som behandlas i undersökningen. I tredje kapitlet förklaras valen av forskningsmetoder och undersökningens reliabilitet och validitet behandlas. I det fjärde kapitlet redovisas för undersökningens resultat. De två sista kapitlen består av sammanfattning och diskussion.

1.6 Tidigare forskning

Det finns flera tidigare undersökningar i vilka ungdomar och narkotika behandlas. Däremot hittade jag inga undersökningar i vilka polisens individuella uppfattning med statistik gällande ungdomarnas narkotikaanvändning jämförs. Jag hittade dock undersökningar med korrelation till mitt ämne. Ett exempel är Miika Turunens och Joonas Salos (2020) gemensamma lärdomsprov *Ankkuriryhmän ja sosiaalitoimen yhteistyö nuorten huumerikosepäilyissä Joensuussa*⁴ från Polisyrkeshögskolan. Syftet med deras undersökning är att ta reda på hur polisen samarbetar med socialmyndigheten i Östra Finland då unga personer är misstänkta för narkotikabrott. Utöver detta är syftet även att ta reda på hur processen fungerar och hurdana utvecklingsmöjligheter det finns för samarbetet. (Turunen & Salo, 2020, s. 2–3.)

Genom att bekanta sig med Ankarverksamheten och Ankargruppens medlemmar har Turunen och Salo (2020) fått djupare kunskap om hur samarbetet mellan polisen och socialmyndigheten fungerar. Resultatet visar att Ankargruppen på flera sätt kan få vetskap om det misstänkta narkotikabrottet. Det misstänkta brottet kan komma till Ankargruppens kännedom endera genom en brottsanmälan skriven av polisen eller genom en barnskyddsanmälan. En av de intervjuade socialarbetarna i Turunens och Salos (2020) undersökning berättade att Ankargruppen får flera tips även av dem, som oftast leder till fortsatt utredning. I de flesta fall har föräldrar uppmärksammat den ungas narkotikaanvändning och har därmed informerat endera polisen, eller tagit direkt kontakt med Ankarverksamheten. I teoridelen av Turunen och Salos (2020) undersökning diskuteras hurdan påverkan föräldrarna har för den unga personens utveckling samt hur stor betydelse föräldrarna har då den unga personen upplever svårigheter i livet. (Turunen & Salo, 2020, s. 2–3.)

⁴ *Ankarverksamhetens och socialmyndighetens samarbete med de misstänkta narkotikabrotten bland ungdomar i Joensuu (2020). (egen översättning)*

Turunens och Salos (2020) undersökning ger kunskap om den förebyggande verksamheten och dess uppgifter. Turunens och Salos (2020) undersökning ger även kunskap om ungdomarnas narkotikaanvändning och förklarade vilka faktorer som kan leda till användning av narkotika. Detta har jag haft nytta av i mitt teorikapitel.

En annan tidigare undersökning är Philip Harlings (2018) lärdomsprov *Designdroger på Borgåpolisens område – en fenomenografisk undersökning om hur förekomsten av designdroger uppfattas av ordningspoliser i Borgå* från Polisyrkeshögskolan. I denna fenomenografiska undersökning har Harling (2018) tagit reda på hur enskilda polismän uppfattar förekomsten av designdroger på Borgåpolisens område. Undersökningens huvudsakliga vetenskapliga förhållningssätt är *fenomenografi* och *hermeneutik*, vilket är logiskt eftersom det utreds personers uppfattningar om ett visst fenomen i undersökningen. I min undersökning kommer även den enskilda polisens uppfattningar att stå i centrum och då undersökningen går ut på att tolka uppfattningar är hermeneutik en central metod i undersökningen.

2 MEDIA- OCH NARKOTIKAKULTUREN BLAND UNGDOMAR

I detta kapitel behandlas teoretiska perspektiv beträffande ungdomar. Förutom ungdomar behandlas i detta kapitel ungdomars utvecklingsstadier samt media- och narkotikakulturen bland ungdomar för att tydliggöra vilka faktorer som påverkar ungdomarnas utveckling och vilka faktorer som kan påverka den unga personen beträffande narkotikaanvändning. Vidare framkommer även statistik från PolStat över narkotikabrott som begåtts av minderåriga under tidsintervallen 2015–2019 i Helsingfors.

2.1 Ungdomars utvecklingsstadier

De svenska psykologerna David Magnusson och Håkan Stattin (1998) anser att människans utveckling är som en växelverkan mellan individen och omvärlden. Enligt Magnusson och Stattin (1998) samspelar individen aktivt och avsiktligt med miljön i sin omgivning. Individen utvecklas som en integrerad och odelbar helhet. Nämnvärt är att det inte går att skilja på tänkandet (det kognitiva) och beteendet (handlingar), utan dessa två är sammankopplade med varandra. Utvecklingen kan med andra ord ses som ett dynamiskt och dubbelriktat skeende. (Frisén, et al, 2018, 19–21.)

2.1.1 Interaktionistiskt perspektiv

En viktig företrädare inom psykologi och filosofi är George Herbert Mead som enligt Hwang, m.fl. (2018) representerade det interaktionistiska perspektivet, i vilket kommunikation och relationer bland människor ligger i fokus. Mead (2018) menade att människor aktivt tolkar budskap, relationer och situationer som kräver ett samspel där man strävar efter att skapa en mening i omgivningen. Viktiga frågor är hur människor påverkas av andras uppfattningar om dem själva, hur de kommunicerar med andra och hur deras självbild och självkänsla påverkas av detta. Enligt det interaktionistiska perspektivet styrs inte människan av samspelet med andra personer. Beteendet bestäms av förväntningar, roller och status, som i sin tur bestäms av det omgivande sociala systemet. (Hwang, et al, 2018, s. 45–46.)

Utifrån denna teori kan slutsatsen dras att ungdomars välmående påverkas till stor del av den sociala omgivningen. Dessutom påverkas ungdomar enkelt av andra människors åsikter och uppfattningar som i vissa fall kan leda till otillåten verksamhet då vänner står i fokus och deras uppfattningar om en själv har en stor betydelse. Som ett exempel kan en person begå ett brott vars syfte är att nå ekonomisk vinning, varefter personen kan förbättra sitt självförtroende och skaffa en viss status i kompiskretsen. Sociala medierna spelar även stor roll, eftersom statusen byggs även upp där.

2.1.2 Utvecklingsekologiskt perspektiv

I det utvecklingsekologiska perspektivet fokuseras på hur individer utvecklas i förhållande till sin sociala miljö. Den sociala miljön innefattar med andra ord allt som direkt eller indirekt påverkar ungdomar. Det är inte endast fråga om närmiljö, det vill säga föräldrar, syskon, vänner och skola, utan också mer övergripande som kopplingen mellan familjen och skolan, föräldrarnas arbeten samt kulturen och ekonomin. Hwang m.fl. (2018) menar att i enlighet med den rysk-amerikanska psykologen Urie Bronfenbrenners teori består det utvecklingsekologiska perspektivet av fyra olika system: *makro-*, *exo-*, *meso-* och *mikrosystem*. (Hwang, et al, 2018, s. 48–49.)

Makrosystemet är de kulturer och ideologier som finns i det samhället som individen lever i. Exosystemet handlar om miljöer som individen inte själv är delaktig i men som ändå indirekt påverkar relationer och aktiviteter i närmiljön. Som exempel kan nämnas

föräldrarnas arbetsförhållanden vilka har stor betydelse för barnets utveckling. Mikrosystemet är de olika närmiljöerna som den unga lever i, som till exempel det ömsesidiga samspelet med föräldrarna och syskonen. Ju äldre den unga personen blir desto viktigare blir även vännerna som i något skede även bildar en närmiljö. Mesosystemet är ett system i ett delsystem. Med mesosystem förklaras till exempel varför en elev beter sig på ett visst sätt i skolan. Orsaken kan till exempel vara familjeförhållandena eller vänskapskretsarna. Barnets möjlighet att till exempel lära sig att läsa beror inte endast på undervisningen i skolan, utan även kontakten mellan hemmet och skolan och hur denna kontakt ser ut har stor betydelse för barnets utveckling. (Hwang, et al, 2018, s. 49.)

Utöver de fyra systemnivåerna är även tiden en viktig faktor när det gäller det utvecklingsekologiska perspektivet. Bronfenbrenner menar att både individen och miljön förändras med tiden. Förändringarna som har med tiden att göra är viktiga för förståelsen av hur de olika systemen påverkat individen och utvecklingen. (Hwang, et al, 2018, s. 49.)

2.2 En låg tröskel för risktagande bland ungdomar

Ungdomar söker ofta sig själva och sin identitet. Vänner och andra personer i omgivningen spelar en stor roll för att den unga personen ska känna sig accepterad. Ungdomar söker vanligtvis sällskap av personer som är i samma ålder och som kan dela med sig av liknande känslor. Risktagande och svårigheter hör vanligtvis till den unga personens liv. En anledning till det är att den psykiska ohälsan tycks öka och att den ofta debuterar just i ungdomsåldern. Med risktagande menas att den unga personen testar sina gränser på något sätt. Det kan till exempel bestå av alkoholkonsumtion eller narkotikaanvändning. (Hwang et al, 2018, s. 193.)

Ju äldre den unga personen blir, desto mer självständig blir hen. En ung person vars föräldrar inte vet allt hen gör på fritiden har lättare att göra förbjudna saker. Eftersom ungdomen är en period med många förändringar i identiteten och självbilden är ungdomar även särskilt utsatta för negativa influenser. Det är viktigt för en ung person att uppleva att hen tillhör något, till exempel ett kompisgäng. Om vänskapskretsen använder droger är risken större att individen också testar för att få popularitet bland sina vänner. (Hwang et al, 2018, s. 193–209.)

2.3 Mediakulturen bland ungdomar

Dagens ungdomar har vuxit upp med Internet som en självklar del av sin vardag. Internet kan beskrivas som ett landskap som ständigt utvecklas och förändras. Sociala medier är bland 15-åringar den vanligaste formen av internetanvändning. Det finns både positiva och negativa sidor med sociala medier. Sociala medier kan förstärka kompisrelationer, identiteten och underlätta att stifta ny bekantskap, men de kan även leda till en sämre självbild då man jämför sig själv med andra, vars bilder ofta är redigerade. (Hwang et al, 2018, s. 180–190.)

Det finns även andra risker med sociala medier. De vanligaste riskerna som unga möter på internet är våld, näthat, nätmobbning eller förespråkande av till exempel droganvändning. (Hwang et al, 2018, s. 188–190.) Förespråkande av droganvändning kan glorifieras av en kändis som en ung person följer på sociala medier. Kändisen kan vara till exempel från ett land där cannabis är legaliserat. Den kända personen kanske inte tänker på att följarna kan vara minderåriga från länder där cannabis är olagligt och därmed kan de anses glorifiera narkotika. Detta kan påverka ungdomarnas inställning till narkotika och orsaka konfusion.

2.3.1 Snapchat

Meddelandeapplikationen Snapchat är ett av de vanligaste sociala medierna ungdomarna använder sig av. Meningen med Snapchat är att man skickar bilder och filmer som försvinner när mottagaren tagit del av dem. Det går att skicka samma meddelande åt flera vänner och det som ungdomar framförallt uppskattar är att meddelanden raderas automatiskt. Eftersom meddelandet raderas automatiskt, kan innehållet vara mer personligt och privat. Alla ungdomar tänker eventuellt inte på att det går att ta en skärmdump av bilden eller filmen som sparas i mottagarens telefon. Snapchat används allt mer i promotionssyfte och många kändisar använder Snapchat som kommunikationskanal. (Antin, 2016.)

2.3.2 Instagram

Instagram är en social nätverksapplikation som lanserades 2010. (Instagram Press, 2011). I dag har Instagram över 500 miljoner aktiva användare varje dag. (Etherington, 2017, refererad i Flacken, 2018). Instagram skapades för att användare ska kunna dela med sig av bilder och videor från sina smarttelefoner. Poängen med Instagram är att användare ska följa andra användare, posta bilder och videor, gilla och kommentera andras inlägg och framförallt vara en del av gemenskapen som skapats på plattformen. (Falcken, 2018.)

2.3.3 Wickr

Wickr är en applikation för smarttelefoner. Wickrs användare kan skicka privata snabbmeddelanden till varandra. Wickrs innehåll är krypterat. Användarna kan ställa in en tidsgräns för då meddelanden förstörs automatiskt. Användaren kan ställa in att meddelanden raderas efter en viss tid, även för mottagare. Dessa kallas deadline-meddelanden. Användare kan också använda Wickr för att skicka röstmeddelanden, videosamtal och röstpåminnelser med samma funktioner (Wickr, 2018.)

2.4 Narkotikakulturen bland ungdomar

Narkotikaanvändning är så gott som alltid bundet till en viss kultur. Sättet att använda narkotika på kan variera i olika kulturer. Narkotikaanvändningens kontext föds med olika trender. Det kan påstås att narkotikan symboliserar samhällskonstellationer som i sin tur kan vara en del av ungdomens uppror mot vuxenauktoriteten eller viljan att skilja sig från andra ungdomsgrupper. (Droglänken, 2005.)

På 1970-talet splittrades ungdomskulturen i Europa och flera nya subkulturer föddes. Narkotikan blev allt mer populär inom ungdomsgrupper och förekom ofta på fester. Narkotikan ändrade på den kulturella kontexten bland ungdomarna. (Droglänken, 2005.) Finlands narkotikakultur genomgick en drastisk förändring i början av 1990-talet, då mängden narkotikamissbruk ökade betydligt. Följderna som missbruket orsakade syntes i form av brottslighet, ökad mängd sjukdomar och dödlighet. I början av 2000-talet ansågs situationen ha sakta in men fram till 2011 har antalen igen ökat jämfört med 2000-talet. (Droglänken, 2011.)

Ungdomarnas narkotikakultur har utvecklats avsevärt den senaste tiden i och med att narkotikapreparaten och motivet har ändrats. Idag är det även lättare att få tag på narkotika eftersom den ökade användningen kan anses vara mer socialt accepterat i dagens samhälle. Forskaren Mikko Salasuo (2004) nämnde i sin avhandling *Huumeet ajankuvana – huumeiden viihdekäytön kulttuurinen ilmeneminen Suomessa*⁵ hur narkotikaanvändning har genomgått en viss typ av normalisering bland ungdomar. Salasuo (2004) nämner sex olika

⁵ Droger genom tiden – förekomsten av kulturen med fritidsmissbruk av narkotika i Finland. (egen översättning)

skäl som kan anses vara orsaker till att narkotikaanvändningen har normaliserats i dagens samhälle. (Salasuo, 2004, s. 16–17.)

1. Ökad tillgänglighet av narkotika
2. Ökad provning av narkotika
3. Tillväxt av regelbunden användning
4. Ungdomar har en mer tolererande attityd gentemot narkotika
5. Intresset för provning och användning når allt äldre personer
6. Gränsen mellan legala och illegala rusmedel blir allt suddigare för ungdomar

De uppräknade skälen ovanför baserar sig på en forskning som är utförd i Stor-Britannien. Forskningen har fått en hel del kritik och har ansetts vara överdriven, eftersom även om narkotikaanvändningen ökat är majoriteten av ungdomarna fortfarande kritisk inställda till narkotika. Senare har forskarna Howard Parker, Judith Aldridge och Fiona Measham i verket *Illegal Leisure – The normalization of adolescent recreational drug use (1998)*⁶ specificerat att kriterierna gäller närmast cannabis och inte starkare stimulerande narkotikamedel som extasy och amfetamin. Dessutom är både ungdomar och politiker i Finland betydligt mer kritiska mot narkotika än i övriga Europa. (Salasuo, 2004, s. 16–17.)

I Finland anses normalisering av narkotikabruk närmast beskriva en ny slags festkultur bland ungdomar, där narkotika anses vara delvis accepterat. Detta uppfyller dock inte de ovannämnda skälen till normalisering. Normaliseringen i Finland är således inte ett allmänt fenomen, utan en nisch inom vissa lokalkulturer som är anknuten till festkulturer. I Finland begränsas användningen av narkotika till ett fåtal gånger som ungdomar provar på medlen, vilket inte kan anses som normalisering. Däremot har diskussion om narkotika inom media och politik blivit vardagligt, eftersom oron över narkotikaproblem inom samhället blivit allt vanligare. Detta kan anses som en form av normalisering för samhället. (Salasuo, 2004, s. 16–17.)

Inrikesminister Maria Ohisalo (2020) har uttryckt sig om att personer med kriminell bakgrund glorifieras och lyfts fram i sociala medier. Istället borde man få ungdomarna att förstå att en kriminell livsstil inte är ett alternativ i ett välfärdssamhälle. Ohisalo (2020) menar att dagens Internet kan erbjuda ungdomar en kriminell livsstil som alternativ till en

⁶ Olaglig fritid – Normalisering av ungdomarnas narkotikaanvändning. (egen översättning)

hederlig sådan. Ohisalo (2020) betonar att polisens resurser måste riktas till Internet, eftersom det är där det sker förberedelser till olika brott. Som exempel för detta gav Ohisalo (2020) narkotikabrott. Ohisalo (2020) betonade också att resurserna borde rikta sig även till skolväsendet och socialmyndigheten, där barnskyddet är en av de högsta prioriteterna. (Ohisalo, 2020.)

2.4.1 Keijo-projektet

Keijo-projektet är ett projekt som arrangeras delvis av polisen. Projektets mål är att belysa ungdomar om konsekvenserna av narkotika, och informera narkotikaanvändare om deras möjligheter till rehabilitering och integrering i samhället. Projektet finansieras bland annat av Europeiska unionens socialfond. Projektet ordnar bland annat föreläsningar under vilka före detta narkotikamissbrukare berättar om sina erfarenheter, och rådger andra missbrukare om hur de kan integreras i samhället på nytt. Grundstenarna för framgångsrik integrering är utbildning och senare en arbetsplats, vilket kan vara svårt för många missbrukare att realisera på egen hand. (Valo-valmennusyhdistys ry, 2018.)

2.5 Anmälda narkotikabrott bland ungdomar i Helsingfors

De sätt som narkotikaanvändningen vanligtvis mäts på är frågeformulär, provtagning från avloppsvatten och statistik på brottslighet. Ingen av de nämnda måtten är helt exakta. Det kan inte garanteras att alla vågar svara ärligt på enkäter, eller att de personer som råkar besvara frågorna speglar hela folkets åsikter och erfarenheter. Med hjälp av provtagning från avloppsvatten kan endast narkotikamedel som finns på marknaden mätas. Statistiken på brottsfall är inte heltäckande, eftersom alla narkotikamissbrukare inte grips. Detta betyder att det finns ett mörkertal. Däremot kan man genom att kombinera de olika mätningssätten skapa en hyfsat bra helhetsbild av narkotikamissbruket i Finland. Trender inom narkotikamissbruk syns tydligt i statistiken. (Björkqvist, 2020, s. 12.)

Polisens databas PolStat visar att mängden narkotikabrott som begåtts av ungdomar i Helsingfors under åren 2015–2019 är sammanlagt över 1 000. Antalet har med andra ord ökat betydligt.

I tabellen i figur 1 kan ses hur narkotikabrotten bland ungdomar i Helsingfors ökar för varje år, vilket kan tyda på att narkotikamängden i samhället ökar. Jag vill ta reda på om detta påstående verkligen stämmer. I tabellen specificeras straffbart bruk av narkotika,

narkotikabrott samt grovt narkotikabrott. Dessutom är ungdomarna indelade i åldersgrupper. Mellan år 2015–2019 har narkotikabrotten ökat med sammanlagt 132 fall.

Misstänkta brott i Helsingfors	Åldersgrupp	2015	2016	2017	2018	2019
Straffbart bruk av narkotika	<14	7	9	21	15	20
	15–17	62	92	98	94	138
	Summa	69	101	119	109	158
Narkotikabrott	<14	9	1	4	5	7
	15–17	17	23	21	31	59
	Summa	26	24	25	36	66
Grovt narkotikabrott	<14	0	0	0	0	1
	15–17	2	1	0	2	4
	Summa	2	1	0	2	5
Summa	<14	16	10	25	20	28
	15–17	81	106	119	127	201
	Summa	97	126	144	147	229

Figur 1. Olika narkotikabrott mellan år 2015–2019. (Polisens databas PolStat, 2020.)

På basis av figur 1 kan det dras den slutsatsen att polisen har gjort flera brottsanmälningar för narkotikabrott för varje år i vilka den misstänkte har varit omyndig. Tabellen påvisar att narkotikabrottens antal har fördubblats från 33 till 66 mellan åren 2018 och 2019. Tabellen påvisar även att summan av de olika narkotikabrotten har ökat avsevärt från 147 till 229 mellan åren 2018 och 2019. Statistik är inte alltid svartvitt, och därmed är det svårt att dra några vattentäta slutsatser. Det som är värt att nämna är att det totala invånarantalet bland 15–17 åringa under tidsintervallen 2015–2019 framkommer inte från tabellen och kan därmed inte tas ställning till. Polisen har även en viss mängd resurser per år, som inte heller syns i statistiken.

3 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel presenteras forskningsmetoderna som används i undersökningen. Undersökningen är kvalitativ och jag har valt att använda mig av den fenomenografiska undersökningsmetoden, eftersom det mest centrala med min undersökning är att ta reda på hurdan uppfattning poliser har om ett fenomen. I och med att jag har valt att studera uppfattningar kommer jag att presentera tolkningsläran *hermeneutik* närmare. Jag har samlat in empirin genom halvstrukturerade intervjuer med tre poliser från Helsingfors polisinsättning, men detta förklaras närmare i delkapitel 3.3.

3.1 Kvalitativ forskning

I kvalitativ forskning framhävs förhållanden, som betoning av förståelse snarare än förklaring, närheten till forskningsobjektet i form av öppen interaktion mellan undersökare och informant snarare än avstånd mellan varandra och data i form av text snarare än siffror. De kvalitativa studierna förhåller sig vanligtvis till tolkande paradig, med fokus på informanternas upplevelser. (Tjora, 2012, 16.) Tolkningssläran förklaras närmare i delkapitel 3.2.

Beroende på undersökningens syfte används olika verktyg. De olika intervjuformerna är exempel på verktyg som intervjuaren kan anpassa beroende på syftet med undersökningen, intervjupersonerna och intervjuarens färdigheter och stil. Olika syften kräver olika intervjuformer, precis som en hantverkare behöver olika verktyg för att ordentligt kunna utföra sitt arbete. (Brinkman & Kvale, 2014, s. 187.)

I undersökningen användes halvstrukturerade intervjuer vilket innebär att undersökaren gör en lista över de teman som ska behandlas i intervjun och intervjupersonen får friheten att besvara frågorna med egna ord. Kvalitativa intervjuer är nästan alltid på detta sätt begränsat strukturerade med syftet att upptäcka och identifiera egenskaper i den intervjuades livsvärld och uppfattningar om det undersökta fenomenet. Detta betyder att det inte finns något ”rätt” eller ”fel” svar, utan analysen grundar sig på intervjupersonens individuella uppfattning. (Patel & Davidson, 2011, s. 81–82.)

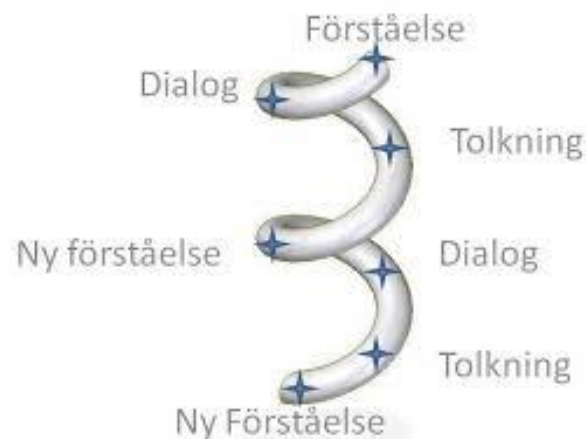
3.2 Fenomenografi som undersökningsansats

Fenomenografin är ett vetenskapligt förhållningssätt som räknas till de kvalitativa undersökningsansatserna. Med andra ord betyder det att forskaren undersöker verkligheten på ett så förutsättningslöst sätt att de finns en möjlighet att se nya saker och få ny kunskap om den kultur man studerar. Ansatsen utvecklades av den svenska pedagogen Marton under 1970-talet. Marton riktade inte längre sitt fokus på att studera hur mycket som lärs utan istället fokusera på vad som lärs. Syftet med fenomenografisk analys är att ta reda på hur fenomen i omvärlden uppfattas av människor. Begreppet *uppfattning* anses vara ett av de mest centrala begreppen inom fenomenografin. Uppfattningar omsluter samhället och skapar samtidigt en mening som utformar och utvecklar samhället. (Patel & Davidson, 2011, s. 32.)

3.3 Hermeneutik

Hermeneutiken är en tolkningslära som är en vetenskaplig riktning inom vilken man studerar, tolkar och försöker förstå grundsakerna för den mänskliga existensen. Istället för att ta reda på naturvetenskapliga fenomen som oftast anses endera vara rätt eller fel och beträffande vilka forskarens roll är objektiv kan man försöka förstå fenomen, beträffande vilka forskarrollen kan anses mer subjektiv. Hermeneutiken styrs dock av fördomar och förförståelse som kan ha en viss inverkan på undersökningens resultat. Detta har diskuterats länge och det har påvisats att information som överflyttas från sändare till mottagare kan anses vara vetenskapligt. (Patel & Davidson, 2011, s. 28.)

I figur 2 presenteras den hermeneutiska spiralen som illustrerar budskapets och mottagares växelverkan mellan varandra. Sändaren har ett budskap och en viss uppfattning om ett fenomen och delar med sig sin kunskap åt mottagaren som via sin egen analys och fördomar bildar sig en uppfattning om fenomenet och därmed skapas ny förståelse. Syftet med spiralen är att kunna ge läsaren en konkret uppfattning om att ny förståelse aldrig slutar produceras, utan detta är en konstant snurrande spiral som jämt producerar ny förståelse. Varje gång ett material bearbetas förankras det i den existerande kunskapen, det vill säga ju mer det analyseras, desto djupare blir helhetskunskapen.

Figur 2. Illustration av den hermeneutiska spiralen (Jordan, 2016, s.6)

3.4 Materialinsamling

Jag intervjuade tre poliskonstaplar från Helsingfors polisinrättning. Intervjuerna var halvstrukturerade med ett färdigt frågebotten. Jag har intervjuat varje informant en gång så att vi befann oss i samma utrymme och i efterhand skickade jag e-post med några

tilläggsfrågor som uppstod under resultatanalysen. Intervjuerna pågick i ungefär en timme med samtliga informanter och jag har transkriberat intervjuerna i efterhand. Min målsättning med intervjuerna var att få en så klar bild som möjligt av det undersökta problemet. Jag har valt att intervjua poliser från olika sektorer för att få en så heltäckande bild av problemet som möjligt. Jag har använt mig av samma intervjubotten i alla intervjuer men informanterna har fått berätta öppet kring problematiken med sociala medier och narkotikaanvändningen bland ungdomar samt vad de själva tycker att skulle vara den bästa lösningen på problemet.

Jag valde att intervjua tre poliser från Helsingfors polisinspektion. Två av dessa har lång arbetserfarenhet och har arbetat med många olika uppgifter inom polisen. Den tredje informanten har kortare arbetserfarenhet men har mycket kunskap om ämnet i fråga.

Källa	Titel	Erfarenhet	Datum
Informant 1	Äldre konstapel	30 tjänsteår inom polisen	Intervjuad 23.10.2020
Informant 2	Äldre konstapel	14 tjänsteår inom polisen	Intervjuad 31.10.2020
Informant 3	Äldre konstapel	4 tjänsteår inom polisen	Intervjuad 13.11.2020

Figur 4. Tabell över informanterna.

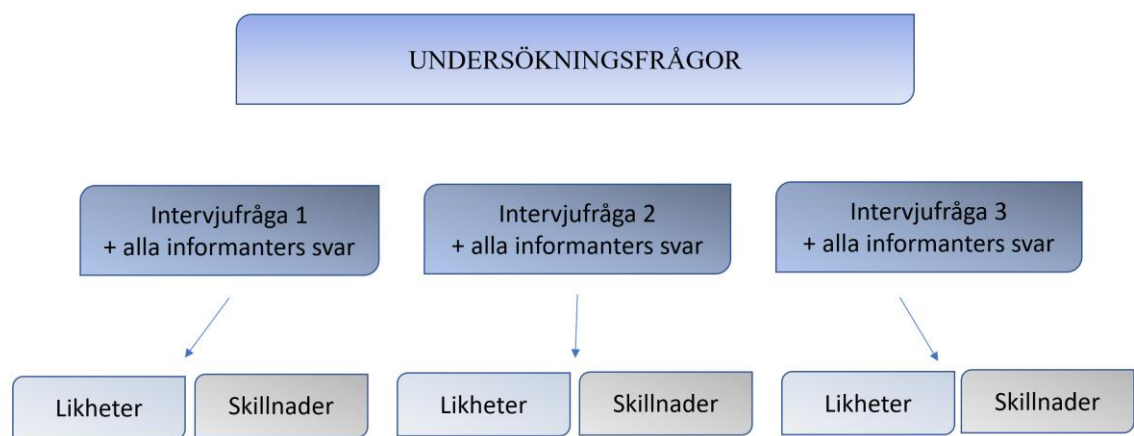
Alla tre intervjuer utfördes muntligt och utöver detta skickades e-post med två tilläggsfrågor när resultatanalysen hade påbörjats. Fördelen med muntlig intervju är att undersökare och informant ledigare kan diskutera med varandra och dessutom kan följdfrågor ställas om något nytt fenomen eller synvinkel framkommer ur svaren. Varje intervju tog ungefär en timme och respondenterna svarade aktivt även på följdfrågorna. Alla respondenter var öppna att vid behov besvara eventuella tilläggsfrågor i efterhand. Två tilläggsfrågor ställde jag via e-post för att få ett mer detaljrikt innehåll i min undersökning. Jag fick ny och oväntad information under intervjuerna vilket ledde till att jag skickade e-post åt informanterna i efterhand.

3.5 Bearbetning av materialet

Då det empiriska materialet hade samlats återstod analysen av materialet. Den kvalitativa analysen kräver intensivt tankearbete och känslighet för vad som finns i det insamlade materialet och dessutom är det viktigt att arbeta systematiskt genom hela analysen. Vid bearbetningen av materialet användes innehållsanalys som metod. Innehållsanalys är en empirisk vetenskaplig metod vars syfte är att dra slutsatser om innehållet i olika slag av kommunikation, som till exempel intervjuer. Fördelarna med innehållsanalysen är att den

kan tillämpas i vilket material som helst, oavsett om det gäller skrift, ljud eller bilder. Vidare finns det en möjlighet att avslöja "dolda" sidor som eventuellt framkommer ur transkriberingen. (Denscombe, 2016, s. 392–393.)

Jag började med att transkribera alla intervjuer. Efter att jag hade transkriberat och läst igenom helheten samlade jag alla respondenters svar för samma fråga under varje intervjufråga. Detta underlättade att hitta likheter och skillnader i svaren. Då jag hade kategoriserat svaren under intervjufrågorna kunde jag kategorisera svaren under undersökningsfrågorna.

Figur 3. Illustration av analysprocessen av det insamlade materialet.

Figur 3 beskriver processen för hur undersökningens resultat skapats. Figuren är dock inte komplett, utan analysprocessen har inkluderat svaren på alla intervjufrågor. Varje intervjufråga har jämförts med alla informanternas svar och vidare har likheter och skillnader kategoriserats. Svaren på intervjufrågorna utformade undersökningsresultatet.

3.6 Forskningsetik

Målsättningen med allt undersökningsarbete är att få fram kunskap som är så trovärdigt som möjligt och för att uppnå trovärdighet i undersökningen måste de forskningsetiska aspekterna ha förklarats för informanterna före intervjun. Patel och Davidson (2011) presenterar fyra olika forskningsetiska aspekter, *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet*, samt *nyttjandekravet*. Innan intervjun gick jag tillsammans med informanterna igenom dessa olika krav. Med informationskravet menas att undersökaren måste underrätta alla informanter om vad undersökningens syfte är och orsaken som ligger bakom till att just den personen blev vald som informant. Det är även viktigt att informanten

är medveten om att hen har rätt att själv bestämma över sin medverkan till undersökningen och att hen när som helst får avbryta undersökningen. Med konfidentialitetskravet menas att uppgifter om alla deltagande i undersökningen behandlas konfidentiellt och att inga utomstående kommer åt informanternas personuppgifter. Konfidentialitetskravet står nära offentligheten och sekretess. Undersökningsmaterialet får endast användas för undersökningsändamål och därmed har materialet sparats omsorgsfullt och kommer att förstöras efter att undersökningen har publicerats. Nyttjandekravet betyder att uppgifter som erhållits genom materialinsamlingen endast får användas för undersökningen i fråga.

(Patel & Davidson, 2011, s. 62–65.)

3.7 Reliabilitet och validitet

Reliabiliteten handlar främst om metodens tillförlitlighet och säkerhet. I samhällsvetenskap finns ett klassiskt exempel på osäker reliabilitet, nämligen då informanten inte talar sanning i en intervju. För att uppnå en hög reliabilitet måste flera än en informant intervjuas och om en informant har mycket kunskap och lång erfarenhet av ämnet kan man tänka sig att reliabiliteten i undersökningen stiger. Enligt boken *Från nyfikenhet till systematisk kunskap, kvalitativ forskning i praktiken*, skriven av Aksel Tjora (2012) har det emellertid insetts att i den tolkande traditionen som kvalitativ forskning bygger på inte kan existera någon fullständig neutralitet, eftersom tolkning alltid förhåller sig omedvetet subjektiv. Undersökarens engagemang kan ses som en störning och därför är det viktigt att diskutera och reflektera kring reliabiliteten undersökningen. (Tjora, 2012, s. 159–162.)

Det är viktigt att reflektera över om undersökaren har något gemensamt med informanterna eller om undersökaren har särskild kunskap och särskilt engagemang, och hur sådant kan påverka tillgången till fältet, urval, datagenerering, analys och resultat. Omfattande kunskaper om det aktuella ämnet kan göra det lättare att ställa frågor i intervjun, men kan också vara till nackdel om undersökaren bär med sig förhandsinställningar. Jag har i detta arbete undersökt hur polisens individuella uppfattning skiljer sig från statistiken som visar att narkotikabrotten bland ungdomar i Helsingfors har ökat under de senaste fem åren samt undersökt ifall sociala medier påverkar narkotikaanvändningen. Det att jag är en polisstuderande och jobbar främst med brottslingar och har därmed en annorlunda verklighetsuppfattning kan inverka negativt på intervjuerna och på min tolkning av empirin. Min kunskap och erfarenhet kan också inverka positivt på min tolkning, eftersom jag kan föreställa mig samma saker som informanterna berättar och vet vad de talar om. Då undviker

jag också onödiga risker av tolkningsfel men risken för förutfattade åsikter ökar. (Tjora, 2012, s. 159–162.)

Validiteten handlar om giltigheten i resultatet. Begreppen reliabilitet och validitet hör ihop. Reliabiliteten påverkar validiteten. Har man en svag reliabilitet, alltså att mätmetoden är osäker, påverkas också giltigheten av resultatet. Endast de svar bedöms som är svar på frågor som ställts i intervjun. (Tjora, 2012, s. 159–162.)

Det som är värt att nämna att svaren har erhållits av endast polisens utsagor. Poliserna jobbar tätt ihop med människor som är misstänkta för brott och därmed är det viktigt att minnas att det även finns ungdomar som inte strävar efter en kriminell identitet.

4 RESULTAT

I detta kapitel redogörs för resultatet av undersökningen som framkommit genom tolkning av det empiriska materialet som erhållits av samtliga intervjuer. Resultatet presenteras genom diskussion i vilken informanternas citat anknyts till teorikapitlet och undersökarens egna tankar.

4.1 Mörkertalet som skiljer statistiken från polisens individuella uppfattning om ungdomarnas narkotikaanvändning i Helsingfors

Innan intervjuerna fick informanterna ta del av statistiken enligt vilken antalet narkotikabrott har ökat under åren 2015–2019. Detta måste beaktas i undersökningen, eftersom statistiken har kunnat påverka informanternas egna åsikter. Enligt informanterna har narkotikaanvändningen, där den misstänkte varit minderårig, ökat under perioden 2015–2019 och de anser även att det finns ett mörkertal som inte syns i statistiken. Informant 1 upplevde i exempel 1 att det endast är en slump av ungdomar som åker fast och blir misstänkta för brott. Informant 2 upplevde i exempel 2 att ungdomarna idag är oftare inblandade med polisen jämfört med tidigare och att ungdomarna orsakar en otrygg känsla i samhället. Informant 3 upplevde i exempel 3 att ungdomarnas narkotikaanvändning framkommer främst i situationer i vilka de blir fast för andra brott då de begår andra brott. Detta kallas för ringbrottslighet.

Exempel 1:

Jag skulle kunna tro att det är helt rätt riktning på statistiken. Så känns det åtminstone. Sedan måste man ju komma ihåg att det här är ju bara toppen av isberget som kommer fram. Det att största delen av dem som åker fast för något slags narkotikabrott är mera en slump att de åker fast eller att de uppför sig dumt och följderna är att de åker fast. Ett exempel är då de säljer mitt framför ögonen på någon polis eller sitter i någon park eller på annan allmän plats och röker och någon polis råkar komma förbi och känna lukten av narkotika. (Informant 1.)

Exempel 2:

Jag ger inte alltför mycket tyngd åt statistiken men ökningen av narkotikaanvändning är nog oroväckande. Min egen uppfattning på fältet är att ungdomarna lyfter nog aktivt på huvudet liksom. Jämfört med tidigare så har nog ungdomarna mer att göra med polisen nuförtiden och det är just de som orsakar den här osäkra känslan. (Informant 2.)

Exempel 3:

Jag anser att det är sådär och jag tror att det är mycket värre ännu. Att mörkertalet är stort. Och just kanske det där att de som är under 15 år så kanske där är mer av användning av narkotika men sen 15 år och äldre så tror jag att är mer involverade i säljandet. Och sen när vi inte alltid ser det direkt med narkotikabrott utan vi ser de genom andra brott som de begår då oftast rån och misshandlar och där ligger ofta narkotika bakom. (Informant 3.)

Uttalandet ”säljer mitt framför ögonen på någon polis” i exempel 1 kan tolkas att ungdomarna anser cannabis vara så socialt accepterat att de tror att polisen inte bryr sig. Utgående från exemplen 1–3 kan man även tolka att ungdomarna inte är ”rädda” för polisen även om polisen skulle vara närvarande då de röker marijuana.

4.2 Statusen bland ungdomar

Ur exemplen 4–6 framkommer det att status har blivit viktig bland ungdomarna. Ungdomarna är förberedda att begå även grova brott så som att sälja narkotika för att få pengar till märkeskläder med mera som de sedan bygger upp ett visst status med hjälp av. Detta stämmer även överens med teoridelens avsnitt 2.1.1. Enligt George Herbert Mead (2018) styrs beteendet hos människor av förväntningar, roller och status som i sin tur bestäms av den sociala omgivningen. Ungdomarna påverkas till stort sätt av omgivningen och är därmed även benägna till att göra något olagligt om det finns en chans att uppnå status och bli respekterad. Det är dock värt att nämna att poliserna har att göra med en grupp ungdomar och att man inte kan generalisera ungdomarnas sätt att skapa sig status på basis av tre polisernas uppfattningar.

Exempel 4:

Man vill ha en kriminell identitet till exempel. Man börjar sälja budi⁷ som 13 åring och tycker att det här är bra. ”Det här är easy money”. Eller att om enda det som man siktar på i livet är att få ett Louis Vuitton bälte eller en Gucci väska eller Canada Goose jacka så om det där är målet att ”jag ska ha money money money och jag ska ha brudar och jag ska ha en sån bil”, att det är kanske lite snedvriden tanke de har om sig själva (Informant 1.)

Exempel 5:

Man måst vinna den där statusen där må det vara i form av till exempel rån för att kunna köpa märkeskläder åt sig själv för de köper ju statusen också samtidigt genom detta. Så att jag sku säga att den där kulturen är på väg mot ett oroväckande håll. (Informant 2.)

Exempel 6:

Det är en sådan press på ungdomarna. Det är någon trend att man ska ha lyx kläder och allt annat och de är färdiga att göra ganska grova brott för att just få de där sakerna. (Informant 3.)

4.3 Ungdomarnas hemmaförhållanden

Varje informant upplever att föräldrarna har en stor roll beträffande ungdomarnas utveckling och välmående.

Exempel 7:

Om vi tänker en vanlig invandrarfamilj i Gårdsbacka med sju åtta barn, mamma har aldrig varit någonstans annat än till Gårdsbacka köpcentrum och köpa mat till familjen. Har inga finskspråkiga kontakter, har aldrig lärt sig språket. Pappa om han jobbar så jobbar han jätte hårt för att kunna försörja sin familj om det är en familj med båda föräldrarna. Barnen är de enda i familjen som på riktigt kan språket. De får inte stöd med läxor, de får inte stöd med skolgång det finns tusen elever per skola. Nu säger jag inte att de automatiskt blir kriminella men risken är fruktansvärt stor. (Informant 1.)

Exempel 8:

Jag tror att det främst är det där allmänna illamåendet och det reflekterar direkt från föräldrarna. Föräldrarna har en stor roll speciellt nu när det kommer till fri uppfostran och allt sån hänt. (Informant 2.)

Exempel 9:

Nå joo det finns just två olika ändor att de finns just de som klarar sig bra och sen de som har några andra symtom just att det går dåligt hemma eller att man har några problem med psykiska hälsan och sen såna som hamnar i

⁷ Budi= Synonym för marijuana.

kompisgänget i cirkeln. Ett stort problem är att föräldrarna hemma vet inte riktigt om det heller. (Informant 3.)

Utgående från exemplen 7–9 kan det tolkas att ungdomarna behöver stöd av föräldrarna, men att stödet inte alltid finns till förfogande på grund av olika orsaker. Informant 3 nämner i exempel 9 att ”det går dåligt hemma”. Utgående från dessa exempel kan det tolkas att den unga personen inte nödvändigtvis trivs i sin närmiljö. Då den unga personen inte trivs hemma är det naturligt att hen söker stöd av sina vänner. Denna teori stöds av teoridelens avsnitt 2.1.2 i vilket det utvecklingsekologiska perspektivet förklaras. Den unga personen utvecklas i förhållande till sin sociala miljö men det är inte endast frågan om närmiljön, utan även vänner som har en stor betydelse. Teorin förklarar även varför ungdomar betar sig på ett visst sätt till exempel i skolan. Orsaken kan vara till exempel familjeförhållandena eller vänskapskretsarna. (Hwang et al, 2018, s. 47–48).

4.4 Sociala mediers påverkan på ungdomarnas narkotikaanvändning

Enligt informanterna spenderar ungdomarna alldeles för mycket tid på sociala medier och låter sociala medier påverka deras uppfattningar allt för mycket.

Exempel 10:

Sociala medier är inte en del av ungdomarnas liv, utan some (sociala medier) är deras liv, det går inte att skilja på det riktiga livet eller some för ungdomar. Allt som händer har någon kontaktyta med some. Mediekritik bland unga är på en väldigt låg nivå. ”Det är sant, jag såg det på Tiktok.” (Informant 1.)

Exempel 11:

Sociala medier är en cancer för den här nuförtida generationen för det sätter så enorm press på allting. Ungdomarna har mera att bevisa som igen påvisas helt på det att någon blir mobbad och det är alltid någon som filmar och sedan skjuts det ut på sociala medier till exempel på Snapchat. (Informant 2.)

Exempel 12:

Sociala medier har en stor påverkan på ungdomarna, och är en viktig del av deras liv. Det går inte att skilja mellan verkliga livet, och some livet utan de går ihop. Ungdomarna är färdiga att göra även ganska ifrågasättande saker ibland för att bilda en viss status i sociala medier. Den status du har där, påverkar även på vilken din status är i verkliga livet. Sociala medier styr också ungdomarnas intressen, och de följer trenderna där. Det har börjat gå åt det hållet att normala nyheter läses via sociala medier. (Informant 3.)

I exempel 12 nämner informant 3 att ”den status du har där, påverkar även på vilken din status är i verkliga livet”. Detta stöder teoridelens delkapitel 2.2 om ungdomarnas låga

tröskel för risktagande. Vänner och andra personer i omgivningen spelar en stor roll för att den unga personen ska känna sig accepterad. Risktagande och svårigheter hör vanligtvis till den unga personens liv. (Hwang et al, 2018 s. 193.) Exemplet kan tolkas på så sätt att den unga personen söker efter acceptans och vill känna att hen tillhör något och vill därmed skaffa sig en status som har betydelse för andra.

I exempel 13 och 14 lyfter informanterna fram hur sociala medier påverkar ungdomarnas narkotikaanvändning. I och med att ungdomarna är benägna till att ta åt sig olika influenser är det även svårare för dem att veta vilka källor som är pålitliga.

Exempel 13:

Nuförtiden så är ju cannabis helt sjukt vanligt bland ungdomar. Det är helt socialt acceptabelt att röka budi. Det syns bland annat i somekanalerna där det är ok att posta till exempel en bild på sig själv med en joint mellan fingrarna. Försäljning av rusmedel är också vanligt i till exempel Snapchat. Det här gör användandet av narkotika ännu vardagligare. (Informant 1.)

Exempel 14:

Jag anser att sociala medier påverkar ungdomarnas narkotikaanvändning, eftersom från sociala medier får man även det intrycket att vad som är coolt. Fel uppfattningar om droger sprids i sociala medier, eller man marknadsför dem som en positiv sak. Det att kompisen eller någon bekant jämnårig säljer narkotika i sociala medier sänker även på ribban för ungdomen att skaffa och prova på droger. Med hjälp av sociala medier har sättet att skaffa narkotika åt sig blivit väldigt enkelt, och det går att få vad man än vill ha. (Informant 3.)

Utgående från exemplen 13–14 kan det tolkas att narkotikan är lättare tillgänglig idag än tiden innan sociala medierna. I exempel 13 nämner informant 1 att ”det är ok att posta till exempel en bild på sig själv med en joint mellan fingrarna”. Tanken med de flesta sociala medierna är att dela sina inlägg med andra användare och utifrån exemplet kan det tolkas att ungdomarna medvetet eller omedvetet informerar andra användare om narkotika.

I exempel 15 framkommer orsaken som ligger bakom glorifieringen av narkotikaprodukter på sociala medier, nämligen ungdomarnas förhållningssätt. De anser att cannabis är en naturprodukt som är hälsosammare än alkohol. I exemplen 16 och 17 nämner informanterna 1 och 2 att sociala medier glorifierar popstjärnor som använder narkotika. Detta reflekteras direkt till ungdomarna och de vill vara lika tuffa som sin idol.

Exempel 15:

Den där nonchalansen ”att men det är ju bara budii att inte är det så farligt att det är ju nästan mycket hälsosammare än alkohol” eller ”att det är ju en naturprodukt.” Klimatet har ändrat på så sätt att det faktiskt är så socialt acceptabelt att ingen anser att man är knarkare bara för att man röker på. Det är en klimatförändring i ungdomarnas tankesätt. (Informant 1.)

Exempel 16:

Det är något som gör att tex. kokain glorifieras i populärkultur och anses vara coolt och när man tänker på världsstjärnor så är det alla som använder kokain och det är en statussymbol att använda kokain och nu när det finns kokain till salu i Finland så går allt åt. (Informant 1.)

Exempel 17:

Median glorifierar stora knarklangare och att användning och försäljning är så bra och sen kan man leva loppa någonstans i Spanien i frid och fröjd. (Informant 2.)

Enligt informanternas utsaga kan man dra slutsatsen att sociala mediers glorifiering av kändisar har en negativ effekt beträffande narkotikabekämpning. I teoridelens delkapitel 2.4 presenteras inrikesministern Maria Ohisalos (2020) intervju. Ohisalo (2020) menar att personer med kriminell bakgrund glorifieras och lyfts fram i sociala medier som inverkar på ungdomarna. Exempelen 16–17 förstärker Ohisalos (2020) påstående. Ur exempel 16 framgår hur världsstjärnor som använder kokain glorifieras i sociala medier samt exempel 17 hur stora knarklangare glorifieras och bilden av användning och försäljning görs mer socialt acceptabel.

4.5 Förändring i narkotikakulturen

Alla informanter var av den åsikten att allt fler yngre personer provar på narkotika eller är på något sätt inblandade i försäljningen. I exempel 20 framkommer att det är enklare att få tag på narkotika tack vare sociala medier. Ungdomarna är skickliga på att använda Tor- och Wickr-nätsidorna på vilka man kan köpa narkotika. Informant 1 nämner i exempel 21 att skolorna har blivit tvungna att kontakta polisen, då elever har kommit narkotikapåverkade till lektionen.

Exempel 19:

Jag tycker att det är bara yngre och yngre som börjar liksom ha brottsliga symptom och börjar göra grova brott. Pressen på ungdomarna, det är nu nån trend att man har lyxiga kläder så det är viktigt bland ungdomar, åtminstone

såna som vi träffar, att de är färdiga att göra ganska grova brott för att just ha råd med alla dessa saker. (Informant 3.)

Exempel 20:

Ungdomar har fått influenser från andra delar av världen, alltså sociala media. Det går så enkelt nu för tiden att skaffa droger och just liksom kanske det här när de själva är inblandade i försäljningen så det är ju lätt att fråga sin klasskompis att ”hej säljer du åt mig också”, att man behöver inte mer gå ut på gatan och köpa och dessutom kan ungdomarna använda Tor och Wickr. (Informant 3.)

Exempel 21:

Det är helt vanligt att lågstadier tar kontakt och berättar att femte sjätte klassister röker på eller kommer budi-påverkade till skolan eller kommer från matrasten hög till timmen. Det är helt sjukt. (Informant 1).

I teorikapitlet 2.4 presenteras Mikko Salasuos (2004) avhandling om hur narkotika har upplevt en viss typ av normalisering bland ungdomar. Salasuo nämner sex olika skäl som kan anses vara orsaker till att narkotikaanvändningen har normaliserats i dagens samhälle. Han menar att narkotikas tillgänglighet har förbättrats, provningen har ökat, den regelbundna användningen har ökat, ungdomarna har en mer tolerant attityd gentemot narkotika idag, intresset för provning och användning når allt yngre personer och gränsen mellan legala och illegala rusmedel har blivit allt suddigare.

Ur exempel 22 och 23 framgår hur tillgängligheten på narkotika har ökat, vilket samtidigt förstärker den teori som Salasuo (2004) har kommit fram till i undersökningen i teoridelens delkapitel 2.4. Salasuo (2004) menar att en av orsakerna att narkotikakulturen har utvecklats är den förbättrade tillgängligheten av narkotika i vårt samhälle. Av detta kan man dra den slutsatsen att Salasuos (2004) teori stämmer överens med informanternas uppfattningar.

Ur exemplen 20 och 21 framgår att provningen bland ungdomar har ökat, vilket stämmer överens med Salasuos (2004) teori. Ur exempel 24 och 25 framgår det att ungdomar nödvändigtvis inte använder narkotika regelbundet, utan använder beroende på i vilket sällskap de befinner sig i. Uttalandet i exemplen 24 och 25 prövar dock Salasuos (2004) teori. Salasuo (2004) menar att ungdomarnas regelbundna användning har ökat. Salasuos (2004) teori beträffande normalisering har även kritiserats av andra forskare, vilket framgår ur delkapitel 2.4. Enligt andra forskare överdriver Salasuo (2004) då det gäller

normalisering. Det som kan anses som en normalisering i Finland, är diskussionen om att narkotikaproblem inom samhället har blivit vanligare.

Ur exempel 26 framgår att ungdomarnas attityd mot narkotika har blivit allt mer tolerant och det anses även att det har blivit mer socialt acceptabelt att använda narkotika. Till exempel cannabis anses vara hälsosammare än alkohol och kallas för naturprodukt. Detta exempel stämmer överens med Salasuos femte skäl i sin teori som presenteras i delkapitel 2.4. Ur exempel 27 framgår att allt yngre personer marginaliseras från samhället och är därmed i en större riskzon att börja använda eller sälja narkotika. Detta stämmer även överens med Salasuos (2004) teori.

Exempel 22:

Mediciner finns att fås hur mycket som helst. (Informant 1.)

Exempel 23:

Nå jag tror att budi har nog största delen rökt på. Narkotika har dessutom blivit så billigt nu för tiden. (Informant 3.)

Exempel 24:

Det är ju inte så att alla röker på. Som tur. Att så vanligt är det ännu inte. Men det är en stigande tendens hela tiden. Beroende på olika åldersgrupper och flickor och pojkar så finns det små skillnader men en stigande tendens hela tiden. Dessutom håller siffrorna på att stiga då det gäller prövning i ung ålder. Det här är skrämmande. (Informant 1.)

Exempel 25:

Som helhet har det nog fallit massor åldersmässigt. Att då det tidigare var 16–17 åringar så nu kan det vara sådana 14–15 åringar. Och det är inte alltid heller så att de regelbundet använder utan mera liksom i vilket sällskap de är och nuförtidens ungdomars föräldrar har ingen aning om i vilka kretsar barnen hänger i. Och sen alltid när det är ”kaverins kaverins kaverin” så man har ingen koll som förälder. Nuförtiden så känns det som att tröskeln att ta kontakt med någons annans hem är större än förr. (Informant 2.)

Exempel 26:

Och säkert också den här nonchalansen att ”men de e ju bara budii” att ”inte är det så farligt” att ”de e ju nästan de mycket hälsosammare än alkohol” eller att ”det är ju en naturprodukt” och klimatet har ändrat på så sätt att det faktiskt är så socialt acceptabelt att ingen anser att man är knarkare bara för att man röker på. Det är en klimatförändring i ungdomarnas tankesätt. (Informant 1.)

Exempel 27:

Dagens ungdomar har det problemet att de börjar så att säga marginaliseras och den där marginaliseringen har tidigare skett i ett senare skede men nu har det börjat gå så att säga åt yngre och yngre håll. (Informant 2.)

4.6 Förebyggande åtgärder

I exempel 28 poängterar informant 2 att det inte finns någon riktad utbildning för de poliser som arbetar på fältet gällande förebyggande verksamheten av ungdomarnas narkotikaanvändning och narkotikabrottslighet. Informant 2 funderar kring olika alternativ som skulle kunna ha en förebyggande effekt. I exempel 29 förklarar Informant 1 närmare vad Keijo-projektet är och hur den är kopplad till den förebyggande verksamheten. Informant 2 anser även att samarbetet med Keijo-projektet har fungerat åtminstone hittills. I exempel 30 behandlar informant 3 samarbetet med den tredje sektorn. Hen menar att den tredje sektorn och framför allt föräldrarna har det största ansvaret. Polisen ingriper först då brottet har skett.

Det som kan tolkas ur dessa exempel är att polisen gärna skulle ha mer befogenheter både i sitt arbete på fältet och i utredningen för att kunna förebygga problemet på ett mer effektivt sätt. Föräldrarna behöver även mer stöd av staten.

Exempel 28:

Poliser har ju ingen form av utbildning på fältet här hur vi ska göra. Och jag tycker att detta är kanske också lite fel. Förebyggande verksamhet och ungdomarnas narkotikabrott är ett tudelat svärd. Jag anser inte att brottsanmälan och böter alltid är den rätta. Istället anser jag att vi borde ha någon form av kommunikationsnätverk här inom oss som inte skulle leda någonstans men att vi sku veta till exempel att hur många varningar har den här redan fått för den här samma saken. (Informant 2.)

Exempel 29:

Vi för diskussion med ungdomar, vi för den diskussionen i skolan, vi gör många skolbesök, vi har ett Keijo-projekt som består av före detta narkomaner som är nu på torra alltså. De har gått en kamratstödsutbildning. Vi har börjat göra mer och mer samarbete med dem hela tiden. De berättar om sitt eget liv för ungdomar. De har gemensamt det att de har alla börjat använda droger som jätte unga. Vissa har använt i 10 och vissa i 40 år och försöker nu få fast i samhället, hitta sin egen plats, jobba, betala räkningar, bo och helt vanliga saker som människor gör. (Informant 1.)

Exempel 30:

Polisen diskuterar i skolan och har föräldramöten och försöker vara mycket med tredje sektorns aktörer som då jobbar mycket med narkotikaförebyggande att det är nog kanske mer sån hänt samarbete med olika andra aktörer som man försöker jobba ihop med. Att direkt så tycker jag inte att polisen gör så mycket kanske. Att det har liksom hänt redan när vi ingriper. (Informant 3.)

Alla informanter är överens om att föräldrarna borde ta ett större ansvar i sina barns uppfostran. De borde även ge den stöd de behöver. Staten borde kunna erbjuda stödet. I exempel 32 poängterar informant 3 att barnskyddet borde få mer befogenheter så att de skulle kunna ingripa snabbare och lättare i problem. Ur exempel 33 framkommer det att stödet som föräldrarna skulle behöva skulle kräva strukturella förändringar i samhället i och med att stödet måste vara i form av pengar och social vård.

Exempel 31:

Jag sku efterlysa föräldrarnas och hemmens ansvar då det kommer till förebyggande åtgärder av ungdomarnas narkotikaanvändning. Föräldrarna flyttar nuförtiden ansvaret till alla andra myndigheter och tvättar sina händer från sina egna barn när de på riktigt borde vara av den åsikten att det här faktiskt berör oss och inte till exempel skolan. (Informant 2.)

Exempel 32:

Föräldrarna borde helt först lära sig ta sitt ansvar och om inte annat så barnskyddet och där är kanske en sak som man har tänkt på att barnskyddet borde få nog liksom bättre befogenheter att få grepp om ungdomar att oftast är det så att polisen bara är med någon socialarbetare och diskuterar med det där barnet tillsammans. Så sen när socialarbetarna själva också säger att inte kan vi ju riktigt göra något så får man lite sådan fiilis att nå men fan inget kommer att hjälpa om du inte kan hjälpa. Vi kan inte hjälpa och du inte kan hjälpa, föräldrarna förstår ingenting och man måst liksom bara vänta att det blir värre och värre och sen först kan man få något grepp. (Informant 3.)

Exempel 33:

Jo visst polisen behöver mer resurser för undersökning, förebyggande men sen igen så är det familjerna som behöver hjälp, det är ju inte så att polisen uppfostrar barnen. Det är en sak som hör till hemmen. Det är inte heller skolans uppgift. Familjerna sku behöva massivt stöd, vi pratar om socialt stöd, vi pratar om ekonomiskt stöd. Det sku måsta hända en våldsamt stor förändring i vårt samhälle. Just med barn, som är i behov av barnskydd då när det har gått så långt. För att förebygga att dom inte sku hamna dit så sku vi måsta få mycket stöd i familjerna. (Informant 1.)

5 SAMMANFATTNING AV RESULTATET

Syftet med undersökningen var att ta reda på ifall polisens uppfattning skiljer sig från statistiken beträffande ungdomarnas narkotikamissbruk i Helsingfors under tidsintervallen 2015–2019 och ta reda på ifall sociala medier enligt polisen möjligen påverkar narkotikaanvändningen bland ungdomar.

Den första undersökningsfrågan lyder: Finns det ett mörkertal som skiljer statistiken från polisens individuella uppfattning om ungdomarnas narkotikaanvändning i Helsingfors och på vilka grunder motiverar de sin uppfattning? Informanterna var eniga om att det finns ett mörkertal som inte syns i statistiken. Det framkom att det är slumpartat att ungdomar blir fast och misstänkta för brott. En av informanterna upplevde att ungdomarnas narkotikaanvändning framkommer främst genom ringbrottslighet. Informanterna var eniga om att narkotikaanvändningen har ökat märkbart bland ungdomar i Helsingfors under tidsintervallen 2015–2019. Den största anledningen till att användningen har ökat är enligt informanterna att det är så lätt att få tag på narkotika och framför allt via Internet. Wickr chat och Snapchat är två betydande tjänster som används för att förmedla narkotika. En annan betydande faktor för ökningen är ungdomarnas förhållningssätt gentemot narkotika. Att använda narkotika är socialt acceptabelt bland ungdomar, dock gäller detta inte alla narkotikapreparat.

Min andra undersökningsfråga lyder: Anser polisen att sociala medier påverkar ungdomarnas narkotikaanvändning i Helsingfors? Det framkom ur min undersökning att sociala medier påverkar ungdomarnas narkotikaanvändning mer än det skulle kunna tros. Det framkom att kända personer som använder narkotika glorifieras i sociala medier och ger ungdomar en uppfattning om vad som är rätt och fel. Utöver detta fick jag reda på att föräldrar sällan vet vad deras barn gör på sina telefoner och därmed lever i ovisshet. Framför allt om föräldrarna inte kommer överens med varandra och grälar ofta, kan det hända att barnets relation till föräldrarna blir sämre, delvis för att barnet inte trivs hemma, delvis för att föräldrarna inte har tid eller ork att fokusera på barnet.

Alla informanter var eniga om att status har en stor betydelse för ungdomar i dag. Statusen kan skapas på flera olika sätt, till exempel genom att sälja narkotika, råna folk eller genom att begå andra brott. Vissa ungdomar strävar efter en kriminell identitet medan andra strävar

efter att se rika ut. Ungdomarna påverkas strakt av omgivningen och är därmed även benägna att göra något olagligt om det medför en chans att få status och bli respekterad.

Min tredje undersökningsfråga lyder: Vilka metoder kunde myndigheterna använda sig av för att åtgärda och förebygga narkotikamissbruket bland ungdomar i Helsingfors? I min undersökning framkom det att polisen inte har tillräckliga befogenheter för att kunna förebygga narkotikaanvändningen bland ungdomar på ett effektivt sätt. Det kom fram att polisen kan ingripa först då brottet har skett. Vidare funderade några informanter på barnskyddet och att socialarbetarna med fördel kunde få större befogenheter. Det framkom att den enda parten som verkligen kan förebygga narkotikaanvändningen är föräldrarna till barnet. Ansvar för den ungas uppfostran ligger till största delen på föräldrarna. Här framkommer dock vissa utmaningar, till exempel föräldrar som helt enkelt inte har intresse att uppfostra sina barn. Då borde barnskyddet ha möjlighet att ingripa.

Det framkom att polisen samarbetar med ett projekt som kallas för Keijo-projektet vars uppgift är att förebygga narkotikaanvändningen bland ungdomar genom att upplysa och vägleda ungdomarna mot en bättre framtid.

6 SAMMANFATTNING OCH SLUTDISKUSSION

Syftet med undersökningen var att ta reda på ifall polisens uppfattning skiljer sig från statistiken beträffande ungdomarnas narkotikamissbruk i Helsingfors under tidsintervallen 2015–2019 och ta reda på ifall sociala medier har medverkat narkotikaanvändningen bland ungdomar. Detta har undersökts genom att jag bekantat mig med statistiken som finns tillgänglig i polisens databas PolStat. Dessutom har jag även bekantat mig med lärdomsprov och litteratur där ämnet behandlas ur olika synvinklar. Ämnet är aktuellt på grund av att antalen narkotikabrott i vilka den misstänkte varit minderårig har ökat under de senaste åren och sociala medier kan vara en av orsakerna till den eventuellt ökade narkotikaanvändningen bland ungdomarna i Helsingfors. Jag har noterat att ämnet varit populärt i nyhetsartiklar under åren 2017–2019. Jag har även själv en familjemedlem som befinner sig i ungdomsåldern och har därmed på nära håll fått följa med utvecklingen av sociala medier och hur de påverkar ungdomar.

För att få en uppfattning om varför ungdomar generellt begår narkotikabrott, har jag i teoridelen skrivit om kända teorier som förklarar sambandet mellan ungdomars utveckling och den eventuella narkotikaanvändningen. I teorikapitlet förklaras även olika orsaker som kan leda till narkotikaanvändning och annan brottslighet. Viktiga källor har varit avhandlingen *Huumeet ajankuvana – Huumeiden viihdekäytön kulttuurinen ilmeneminen Suomessa*⁸ av Mikko Salasuo (2004) samt boken *Ungdomar & unga vuxna* av Philip Hwang, Ann Friséen och Björn Nilsson (2018). I teoridelen har jag även publicerat statistik som påvisar att antalen narkotikabrott har ökat i Helsingfors.

Då jag letade efter material till min undersökning kom jag fram till att det inte har gjorts tidigare undersökningar med exakt samma syfte gällande narkotikabrottens ökning bland ungdomar i Helsingfors eller ifall sociala medier påverkat narkotikaanvändningen.

Min undersökning är fenomenografisk och därmed kvalitativ. Genom dessa metoder har jag kunnat studera polisens individuella uppfattning om fenomenet *ungdomarnas narkotikaanvändning* och nått ett resultat. Jag fick svar på mina undersökningsfrågor och därmed uppfylldes syftet med min undersökning. Jag blev överraskad över hur homogena svar jag fick av alla informanter. Detta underlättade analysen och bearbetningen av svaren och jag anser att det stärker trovärdigheten av resultatet. Ifall det hade varit stor variation i svaren skulle det ha varit svårt att få några tydliga svar på undersökningsfrågorna. En svaghet med min metod kan anses vara att den enbart genererar tre polisens uppfattningar om det undersökta fenomenet. Det skulle ha varit intressant att få ta del av flera polisens uppfattningar.

Resultatet med min undersökning visar att det finns ett mörkertal som inte syns i statistiken gällande narkotikaanvändningen bland 15–17 åriga personer i Helsingfors. Sociala medier har även en negativ effekt på den ökade narkotikaanvändningen. Enligt informanterna anser ungdomarna att narkotikaanvändningen har blivit mer socialt acceptabel. Ungdomarna är beredda att begå grova brott för att uppnå en viss status och för att tillhöra en viss grupp. För att kunna förebygga narkotikaanvändningen bland ungdomar är det främst föräldrarna som måste ta ansvar. Polisen samarbetar tätt ihop med den tredje sektorn och upplyser ungdomar om riskerna som narkotikan medför tillsammans med till exempel Keijo-projektet. Skolorna

⁸ Droger genom tiden – förekomsten av kulturen med fritidsmissbruk av narkotika i Finland. (egen översättning)

kunde delta i det förebyggande arbetet genom att undervisa eleverna i Internetanvändning och speciellt fokusera på mediekritiken.

Jag är nöjd med valet av ämne. Jag tycker att arbetet med lärdomsprovet har varit givande, intressant och framför allt lärorikt. Jag blev förvånad över hur mycket sociala medierna anses påverka narkotikaanvändningen. Jag visste att det finns ett mörkertal som inte framkommer i statistiken gällande narkotikabrotten, men att narkotikaanvändningen har ökat så mycket var en överraskning. Jag blev även förvånad att höra hur grova brott ungdomar är färdiga att begå för att skapa status och känna sig accepterade.

Ett sätt att påverka det omfattande samhällsproblemet beträffande narkotikamissbruk och de faktorer som påverkar det är mer forskning inom ämnet. Som förslag på fortsatt forskning i ämnet kunde man undersöka vidare hur sociala medier påverkar ungdomars brottslighet och om det finns en korrelation mellan sociala medier och övrig brottslighet. Dessutom skulle det vara intressant att ta reda på hur ungdomar kommer i kontakt med langare och vilka köpkanaler de använder sig av.

REFERENSER

Antin, N. (2016, 22 mars). Näin otat Snapchatin haltuun – tai ainakin tiedät mitä lapsesi snäppäilee. *YLE*. Hämtad 20.11.2020 från

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/03/22/nain-otat-snapchatin-haltuun-tai-ainakin-tiedat-mita-lapsesi-snappailee>

Björkqvist, A. (2020). *Sambandet mellan narkotikamissbruk och brottslighet. En fenomenografisk undersökning om sambandet mellan narkotikamissbruk och övrig brottslighet i regionen Karleby och Jakobstad*. Tammerfors, Polisyreshögskolan. (Lärdomsprov) Tillgänglig:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/348882/LP_Bj%c3%b6rkqvist.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Fagerholm, I, & Lassfolk, J. (2016). *Låt mobilen vila en stund så umgås vi istället. En kvalitativ undersökning hur sociala medier påverkar ungas relationer*. Vasa. Novia. (Lärdomsprov) Tillgänglig:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/114404/Lassfolk_Jennie.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Falcken, L. (2018). *Användningen av Instagrams företagsprofil. En gestaltning av hur Instagram förmedlar skraddarskydd statistik*. Helsingfors. Arcada. (Lärdomsprov) Tillgänglig:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/146288/LeneFalcken_foretagsprofiler_Instagram.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Finlex. *Narkotikalag*. Finlex: 2008/373. Hämtad 08.10.2020 från

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2008/20080373>

Finlex. *Strafflag*. Finlex:1889/39. Hämtad 14.09.2020 från

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1889/18890039001#L50a>

Hakkarainen, P. (2011, 25 oktober) Huumeiden käyttö Suomessa. Hämtad 25.10.2020 från

<https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/huumeiden-kaytto-suomessa>

Hakkarainen, P. & Kaukonen, O. (2003). *Huumeiden käyttäjä hyvinvointivaltiossa*. Helsingfors: Geadeamus 2002, refererad i Meriluoto, J. (2020). *Rauman toisen asteen opiskelijoiden huumeiden käyttö* (Lärdomsprov). Tammerfors. Polisyrykeshögskolan. Tillgänglig:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/342008/ON_Meriluoto.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Homburger Erikson, E. (1988). *Ungdomens identitetskriser*. Lund: Sandby Grafiska

Hwang, P., Frisé, A., & Nilsson, B. (2018). *Ungdomar och unga vuxna: Utveckling och livsvillkor*. Stockholm: Natur & Kultur

Härkönen, J. & Raitasalo, K. (2019). *Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen – ESPAD – tutkimus 2019*. Institutet för hälsa och välfärd. Tillgänglig:

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138792/ESPAD_tilastoraportti06112019.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Institutet för hälsa och välfärd. (2020). *Användningen av narkotika var rekordhög i mars i nästan hela landet, sjönk i slutet av våren och ökade igen på sommaren*. 21.10.2020. Hämtat 22.10.2020 från

<https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/-/anvandningen-av-narkotika-var-rekordhog-i-mars-i-nastan-hela-landet-sjonk-i-slutet-av-varen-och-okade-igen-pa-sommaren?redirect=%2Fsv%2Fweb%2Fthlfi-sv%2Faktuellt>

Johansson, K. & Wirbing, P. (2005). *Riskbruk och missbruk*. Stockholm: Natur och Kultur

Jordan, S. (2016). *Mer om: Hermeneutik & Positivism*. Forskning och utveckling. Polisyrykeshögskolan, Tammerfors.

Ohisalo, Maria, inrikesminister, 2020: muntl. Tv-program Ykkösaamu 14.11.2020

Olsson, T., Andersson, M., Cronqvist, M., Doona, J., Edoff, E., & Hammarlin, M. (2017). *Sociala medier – vetenskapliga perspektiv*. Falkenberg: Författarna och Gleerups Utbildning AB

Patel, R., & Davidson, B., (2011). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund, Studentlitteratur

Rådet för brottsförebyggande. (2020, 22 september). God praxis. Hämtad 24.10.2020 från <https://rikoksantorjunta.fi/sv/god-praxis>

Rönkä, S., & Markkula, J. (2020). *Huumeilanne Suomessa 2020*. (Institutet för hälsa och välfärd, nr R 2020:13). Vanda: PunaMusta Oy

Salasuo, M. 2004. *Huumeet ajankuvana – Huumeiden viihdekäytön kulttuurinen ilmeneminen Suomessa*. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy

Seppälä, S., & Salasuo, M. (2005, 20 december). Droganvändning som kulturfenomen. Hämtad 15.10.2020 från <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/informationssnuttar/missbruk-i-samhallet/droganvandning-som-kulturfenomen>

Tapio, Ilari. 2019. *Kannabista vastustetaan voimakkaasti, vaikka sen terveysvaikutuksista ei ole aukotonta tutkimustietoa – ”Tämä on suuri suo”*. Turun sanomat 10.11.2019.

Tjora, A. (2012). *Från nyfikenhet till systematisk kunskap: Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund, Studentlitteratur.

Turunen, M. & Salo, J. (2020). *Ankuriryhmän ja sosiaalitoimen yhteistyö nuorten huumerikosepäilyissä Joensuussa*. Tammerfors. Polisyrykeshögskolan. (Lärdomsprov). Tillgänglig: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/345926/Opinn%c3%a4ytety%c3%b6_Turun%26Salo.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Valo-valmennusyhdistys ry. (2020). *Keijo-hanke*. Hämtad 20.11.2020 från <https://valo-valmennus.fi/kehittamistoiminta/keijo/>

Wickr home, 2018, Wickr hemsida, Hämtad 08.08.2020 från
<https://wickr.com/about-us/#ourteam>

Bilaga 1 – Intervjufrågor

1. Hur länge har du jobbat som polis?
2. Berätta kort om din arbetsuppgift inom polisen?
3. Berätta hurdan uppfattning du har om dagens ungdomar i Helsingfors och i hurdan kultur de lever i.
4. Enligt polisens statistik har anmälningar på narkotikabrott, där den misstänkte varit minderårig, ökat under perioden 2015–2019. Hur förhåller du dig till detta?
5. Vad tror du är orsaken till de ökade antalen brottsanmälningarna?
6. Hur upplever du att statistiken beskriver verkligheten på fältet? Varför? På vilka grunder?
7. Hur omfattande tror du den egentliga narkotikaanvändningen är bland 15–18 åriga ungdomar?
8. Vilka droger används mest bland 15–18 åriga ungdomar?
9. Vilka ungdomar är det som använder narkotika?
10. I vilket skede anser du att ungdomar börjar använda narkotika?
11. Anser du att tillgången på narkotika har ökat i Helsingfors?
12. Hur förebygger polisen ungdomars narkotikaanvändning i Helsingfors idag?
13. Har du några förslag på metoder som polisen kunde använda sig av för att åtgärda och förebygga narkotikamissbruket bland ungdomar i Helsingfors, ifall resurserna ökades?
14. Har du något att tillägga till intervjun?

Bilaga 2 – Intervjufrågor per e-post

1. Hur anser du att sociala media påverkar ungdomar idag?
2. Påverkar sociala medier ungdomarnas narkotikaanvändning i Helsingfors? Motivera varför.